МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ

Кваліфікаційна робота
бакалавра

СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ У ФРН

Виконала: студентка, iv курсу,
групи 6. 0540-смк-з
спеціальності 054 «Соціологія»
освітньої програми «Соціологія
медіації і кримінології»
Я.І. Жилкіна

Керівник: доцент кафедри соціології,
к.філос.н.,
О.С. Сорокіна

Рецензент: доцент, доцент кафедри
соціології, к.соц.н.,
Ю.О. Приймак

Запоріжжя – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Соціології та управління
Кафедра Соціології
Рівень вищої освіти Бакалавр
Спеціальність 054 «Соціологія»
Освітня програма «Соціологія медіації і кримінології»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
В.О. Скворець _____
07 грудня 2023 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Жилкіній Яні Іванівні

1. Тема роботи (проекту) Соціальна адаптація українських вимушених мігрантів у ФРН
Керівник роботи Сорокіна О.С., к.філос.н.
Затверджені наказом ЗНУ від 18 січня 2024 року № 78-с
2. Строк подання студентом роботи 14 травня 2024 р.
3. Вихідні дані до роботи 1. Злобіна О., Тихонович В. Суспільна криза і життєві стратегії особистості. Київ: Стилос, 2011. 238 с. 2. Кудінов І.О. Стратегія життя особистості як фактор розвитку суспільства : Монографія. Запоріжжя: КСК-Альянс, 2015. 180 с. 3. Кухта М. «Життєві стратегії»: поняття та особливості формування. Соціальні виміри суспільства. 2011.Вип. 3 (14). С. 76–88. 4. Мурадян О. Життєві стратегії особистості в умовах соціальних змін: соціологічний аналіз. Соціологічні студії. Луцьк, 2013. № 1 (2). С. 49-54. 5. Слюсар Л.І. Шлюб в Україні у демографічному вимірі: історія і сучасність / НАН України, Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи. Київ, 2021. 180 с.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):
1. Уточнити зміст понять: «соціальна адаптація», «вимушена міграція»; 2. Зробити ретроспективний аналіз дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН; 3. Визначити методологічні підходи до дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН; 4. Виділити сутність та зміст соціальної адаптації; 5. Проаналізувати специфіку соціальної адаптації українських вимушених мігрантів; 6. Виділити етапи соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН; 7. Обґрунтувати соціологічний аналіз документів як метод дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН; 8. Проаналізувати та інтерпретувати результати дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН; 9. Розробити рекомендації щодо покращення соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН та збереження власної національної ідентичності.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

_____

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Сорокіна О.С., доцент кафедри соціології	11.12.23	11.12.23
Розділ 2	Сорокіна О.С., доцент кафедри соціології	02.02.24	02.02.24
Розділ 3	Сорокіна О.С., доцент кафедри соціології	05.04.24	05.04.24

7. Дата видачі завдання 07 грудня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір та формулювання теми роботи	Листопад 2023	*виконано*
2.	Опрацювання наукових джерел	Грудень 2023	*виконано*
3.	Робота над вступом	Січень 2024	*виконано*
4.	Робота над першим розділом	Січень 2024	*виконано*
5.	Робота над другим розділом	Лютий 2024	*виконано*
6.	Проведення соціологічного дослідження	Березень 2024	*виконано*
7.	Робота над третім розділом	Квітень 2024	*виконано*
8.	Робота над висновками	Травень 2024	*виконано*

Студентка _____ Я.І. Жилкіна

Керівник роботи (проекту) _____ О.С. Сорокіна

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ О.С. Сорокіна

РЕФЕРАТ

Дипломна робота: складається з 42 сторінок, 20 позиції у списку літератури.

СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ, МІГРАЦІЯ, ВИМУШЕНИЙ МІГРАНТ

Мета наукового дослідження: Розробити рекомендації щодо покращення соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН та збереження власної національної ідентичності.

Об'єкт наукового дослідження: соціальна адаптація.

Предмет наукового дослідження: соціальна адаптація українських вимушених мігрантів у ФРН.

Методи наукового дослідження: соціологічний аналіз документів.

Гіпотеза дослідження: українські вимушені мігранти у ФРН орієнтовані на інтергацію у громадах приймаючої країни.

Висновки: 1. Дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у Федеративній Республіці Німеччина (ФРН) відкриває широкий спектр факторів, що впливають на цей процес, у тому числі історичні, культурні та економічні чинники. У контексті масової вимушеної міграції з України до Німеччини зокрема важливо розглядати адаптацію як багатопланове явище, що вимагає уваги і підтримки з різних сторін.

2. Соціальної адаптація українських вимушених мігрантів передбачає розв'язання тапих типових проблем: мовний бар'єр, низький соціальний статус, відсутність роботи та залежність від державних виплат, медична допомога, внутрішнє відчуття дискомформу, відсутність інтеграції у соціальне середовище приймаючої країни.

3. Загальний висновок полягає в тому, що подальші зусилля для покращення соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН повинні базуватися на комплексному підході, який враховує історичні, культурні, економічні та політичні фактори.

SUMMARY

Diploma thesis consists of 42 pages, 20 literature sources.

SOCIAL ADAPTATION, MIGRATION, FORCED MIGRANT

Research purpose is to develop recommendations for improving the social adaptation of Ukrainian forced migrants to Germany and preserving their own national identity.

Research object is social adaptation.

Research subject is social adaptation of Ukrainian forced migrants in Germany.

Research method is sociological analysis of documents.

Research hypothesis is Ukrainian forced migrants in Germany are oriented towards integration in the communities of the host country.

Conclusions: 1. The study of social adaptation of Ukrainian forced migrants in the Federal Republic of Germany (FRG) reveals a wide range of factors influencing this process, including historical, cultural and economic factors. In the context of mass forced migration from Ukraine to Germany, it is particularly important to consider adaptation as a multifaceted phenomenon that requires attention and support from various sides.

2. Social adaptation of Ukrainian forced migrants involves the solution of common problems: language barrier, low social status, lack of work and dependence on state benefits, medical assistance, internal feeling of discomformity, lack of integration into the social environment of the host country.

3. The general conclusion is that further efforts to improve the social adaptation of Ukrainian forced migrants in Germany should be based on a comprehensive approach that takes into account historical, cultural, economic and political factors.

ЗМІСТ

ВСТУП……..7
РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ У ФРН…….9
1.1. Уточнення змісту понять: «соціальна адаптація», «вимушена міграція»……9
1.2. Ретроспективний аналіз дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН…….12
1.3. Методологічні підходи до дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН…….15
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ У ФРН……..19
2.1. Сутність та зміст соціальної адаптації……...……..19
2.2. Специфіка соціальної адаптації українських вимушених мігрантів…….22
2.3. Етапи соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН……..25
РОЗДІЛ 3. ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ У ФРН…….30
3.1. Соціологічний аналіз документів як метод дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН……30
3.2. Аналіз та інтерпретація результатів дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН……33
3.3. Рекомендації щодо покращення соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН та збереження власної національної ідентичності…….36
ВИСНОВКИ…….....39
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ……...41

ВСТУП

Актуальність. У сучасному світі зростає кількість українських громадян, що змушені шукати нове життя за кордоном, зокрема в Федеративній Республіці Німеччина (ФРН). Цей процес має велике значення для розуміння того, як люди вдаються до соціальної адаптації у нових умовах. Особливо це стосується українців, що змінили своє місце проживання через складну ситуацію в Україні. Дослідження спрямоване на вивчення факторів, що впливають на процес адаптації цієї категорії мігрантів в ФРН та на оцінку їхньої інтеграції у німецьке суспільство.

Проблемна ситуація. Ця тема є надзвичайно актуальною з кількох причин. По-перше, зростаюча кількість українських мігрантів у ФРН створює потребу у розумінні їхнього досвіду та викликів, з якими вони зіштовхуються під час соціальної адаптації. Від цього залежить не лише самопочуття індивідів, але й успішність їх інтеграції в нове середовище.

По-друге, політичні та соціальні зміни в Україні, такі як конфлікт на сході країни, економічні труднощі та інші фактори, примушують багато українців шукати притулку за кордоном. Це створює особливий контекст для вивчення адаптації цієї групи мігрантів в контексті ФРН, що має свою власну культуру, мову та соціальні системи.

Таке дослідження є важливим з точки зору розроблення ефективних програм підтримки та інтеграції для українських мігрантів у Німеччині. Розуміння факторів, що впливають на їхню успішну адаптацію, дозволить створити більш ефективні стратегії соціальної підтримки та сприятиме сприйняттю цієї групи як цінного ресурсу для німецького суспільства.

Об'єкт. Соціальна адаптація.

Предмет. Соціальна адаптація українських вимушених мігрантів у ФРН.

Мета. Розробити рекомендації щодо покращення соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН та збереження власної національної ідентичності.

Досягнення мети передбачає розв’язанна наступних *наукових завдань*:

– уточнити зміст понять: «соціальна адаптація», «вимушена міграція»;

– зробити ретроспективний аналіз дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН;

– визначити методологічні підходи до дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН;

– виділити сутність та зміст соціальної адаптації;

– проаналізувати специфіку соціальної адаптації українських вимушених мігрантів;

– виділити етапи соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН;

– обґрунтувати соціологічний аналіз документів як метод дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН;

– проаналізувати та інтерпретувати результати дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН;

– розробити рекомендації щодо покращення соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН та збереження власної національної ідентичності.

Гіпотеза. Українські вимушені мігранти у ФРН орієнтовані на інтергацію у громадах приймаючої країни.

Структура роботи. Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків та списку літератури.

РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ У ФРН

1.1 Уточнення змісту понять: «соціальна адаптація», «вимушена міграція»

Дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН базується на ретельному аналізі процесу адаптації цієї категорії осіб до нових соціокультурних умов. Соціальна адаптація визначається як процес прийняття та інтеграції мігрантів у нове суспільство з метою забезпечення їхнього комфортного функціонування та участі в соціальних відносинах.

Соціальна адаптація - це процес прийняття та інтеграції мігрантів у нове соціальне середовище з метою забезпечення їхнього комфортного функціонування та участі в соціальних відносинах.

Вимушена міграція - це переміщення осіб за межі власної країни внаслідок непередбачених обставин, таких як конфлікти, війна, економічна нестабільність чи інші небезпечні умови.

Вимушена міграція означає переміщення осіб за межі власної країни внаслідок виникнення непередбачуваних обставин, таких як конфлікти, війна, економічна нестабільність чи інші небезпечні умови. Ці поняття стосуються людей через їхню потребу в адаптації до нового середовища для забезпечення основних життєвих потреб і забезпечення стабільності та благополуччя у новому місці проживання [1].

Тема соціальної адаптації має велику важливість і актуальність з кількох причин. По-перше, зростання числа українських мігрантів в Німеччині внаслідок складної ситуації в Україні створює необхідність дослідження їхньої адаптації до нового соціокультурного середовища. Це дозволяє краще зрозуміти проблеми, з якими зіштовхуються мігранти, і розробляти ефективні заходи підтримки та інтеграції.

По-друге, успішна соціальна адаптація має важливе значення як для індивідів, так і для суспільства в цілому. Для мігрантів це становить можливість

забезпечення основних потреб, отримання освіти, роботи та інших соціальних можливостей. Для суспільства це є шансом на збагачення культурної різноманітності і розвитку економіки через внесок мігрантів у різні сфери.

Ця тема стосується всіх людей, оскільки питання міграції торкаються фундаментальних прав людини на захист власного життя та безпеки. Кожен індивід має потенціал опинитися у ситуації вимушеної міграції через різноманітні обставини. Тому розуміння процесів соціальної адаптації мігрантів допомагає розвивати більш емпатичне та гуманне суспільство, що здатне ефективно реагувати на потреби мігрантів і забезпечувати їм необхідну підтримку для успішної інтеграції.

Ось проникливий вислів, який розкриває глибину та значущість міграції в історії людства. «Міграція є частиною історії людства. Це динамічний процес, який спонукає індивідів до змін, вчить терпимості та взаєморозумінню» - Antonio Guterres, Генеральний секретар ООН [2].

Дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН відкриває перед нами важливу тему, яка має глибокі соціокультурні та економічні наслідки. Спробуємо розглянути це питання більш детально, розширюючи наше розуміння соціальної адаптації та вимушеної міграції.

Соціальна адаптація представляє собою складний процес, важливий як для індивідів, так і для приймаючого суспільства. Цей процес вимагає не лише фізичного переміщення, а й адаптації до нових норм, цінностей та соціальних звичаїв. Для мігрантів це означає більше, ніж просте засвоєння нової мови чи отримання роботи. Це процес становлення членів нового суспільства, здатних участь у його житті та сприймати його цінності.

Українські мігранти, що опинилися у ФРН через вимушену міграцію, зіштовхуються з численними викликами цього процесу. Вони повинні змінювати свої звички, встановлювати нові соціальні контакти та адаптуватися до незнайомого середовища. Це може стати випробуванням як для їхньої самоідентифікації, так і для їхньої психологічної стійкості.

Крім того, важливо розглядати вимушену міграцію як більш глибокий феномен, який відображає складні суспільні і політичні реалії. Конфлікти, війна та економічні труднощі примушують людей шукати безпеки та перспективи життя в інших країнах. Це має негайні наслідки для їхньої життєвої ситуації та самоідентифікації.

Міграція є явищем, яке постійно змінюється та впливає на всі аспекти нашого світу. Вона не лише відображає історичні події, а й формує наше розуміння толерантності та співпраці між націями. Це ставить перед суспільством завдання розвивати більш гнучкі та емпатичні підходи до інтеграції мігрантів [3].

Варто поглянути на міграцію як на можливість для суспільства збагачуватися культурно та економічно. Мігранти приносять нові ідеї, досвід та перспективи, що сприяють розвитку інновацій та стимулюють економічне зростання.

Таким чином, розуміння процесів соціальної адаптації та вимушеної міграції є ключовим для будівництва толерантного та співчутливого суспільства. Це допомагає нам краще аналізувати виклики, з якими стикаються мігранти, і шукати інноваційні шляхи підтримки та інтеграції для створення більш справедливого й збалансованого світу.

Ця проблематика стосується не лише окремих індивідів та груп, а й має загальне значення для всього світу. Вимушена міграція є глобальним явищем, що потребує колективних зусиль у вирішенні.

Основна проблема полягає в тому, як забезпечити успішну адаптацію індивідів, які втекли зі своїх домівок через конфлікти чи інші складні обставини. Це вимагає не лише матеріальної підтримки, але й створення сприятливого середовища для психологічного відновлення та відновлення особистої гідності.

Країни, що приймають мігрантів, також стикаються з викликами інтеграції та розвитку міжкультурного діалогу. Це вимагає розробки програм і політик, спрямованих на сприяння взаєморозумінню, усунення дискримінації та побудову спільного майбутнього.

З іншого боку, існує важливість попередження вимушених міграцій шляхом розвитку міжнародного співробітництва та розвитку стабільності та миру в регіонах, що страждають від конфліктів. Це можливо завдяки дипломатичним зусиллям та ефективному управлінню кризами [4].

Загалом, питання соціальної адаптації та вимушеної міграції належать до найважливіших завдань сучасності. Вирішення цих питань потребує комплексного підходу та активної участі всіх зацікавлених сторін – від урядів та міжнародних організацій до громадянського суспільства та індивідуальних громадян. Тільки спільними зусиллями ми зможемо створити більш справедливий та гуманний світ, де кожна людина, незалежно від обставин, має можливість реалізувати свій потенціал і жити в безпеці та гідності.

1.2 Ретроспективний аналіз дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН

Для кращого розуміння того, як українські люди адаптуються до життя у Німеччині, корисно переглянути минулі дослідження на цю тему. Ці дослідження допомагають виявити основні аспекти адаптації в новій країні, такі як навчання мови, пошук роботи, взаємодія з місцевим населенням і психологічне самопочуття. Їх мета полягає в тому, щоб з'ясувати, які чинники сприяють успішній адаптації українських мігрантів у німецькому суспільстві. Ці дослідження особливо важливі, оскільки вони стосуються людей, які змушені покинути свою країну через війну, економічні труднощі або інші складнощі, і допомагають зрозуміти, як їм адаптуватися до нових умов життя [5].

Дослідження соціальної адаптації українських мігрантів у ФРН проводилися досить широкою групою вчених, соціологів, психологів та представників громадських організацій. Багато з цих досліджень були ініційовані університетами та науковими установами як у Німеччині, так і в Україні, а також міжнародними організаціями, спрямованими на дослідження міграції та соціальної інтеграції.

У рамках цих досліджень використовувалися різні методи, зокрема анкетування, інтерв'ю, спостереження та аналіз статистичних даних. Вчені стежили за процесом адаптації мігрантів на різних етапах їхнього перебування у Німеччині, вивчали їхні соціокультурні практики, взаємодію з місцевим населенням, особливості професійного та освітнього розвитку.

Щодо результатів досліджень, вони вказують на різноманітні виклики та успіхи українських мігрантів у процесі адаптації. З одного боку, багато мігрантів стикаються з труднощами у вивченні мови, знаходженні роботи, асиміляції в новому культурному середовищі. З іншого боку, деякі успішно інтегруються у німецьке суспільство, здобувають освіту, займають висококваліфіковані посади та стають активними учасниками громадського життя [6].

Ці дослідження також виявили важливі чинники успішної адаптації, такі як наявність підтримки від місцевих установ та організацій, розвинена мережа спілкування з іншими мігрантами та місцевими жителями, а також індивідуальні характеристики, такі як мотивація та рівень освіти.

Якщо не приділяти уваги цій темі, можуть виникнути серйозні проблеми для самих мігрантів і для суспільства загалом:

1. Соціальна ізоляція та психологічні труднощі: Без належної підтримки та допомоги в адаптації, мігранти можуть стикатися з почуттям самотності, стигматизацією та стресом. Недосягнення успішної адаптації може призвести до погіршення психічного здоров'я та психосоціальних проблем.

2. Економічна залежність та безробіття: Недостатня інтеграція може ускладнити пошук роботи та кар'єрний розвиток мігрантів. Це може призвести до економічної незабезпеченості, залежності від допомоги від держави та загального погіршення якості життя.

3. Міжетнічні конфлікти та напруження: Недоцільна адаптація може призвести до конфліктів між мігрантами та місцевим населенням, що може погіршити міжетнічні відносини та загострити соціальні проблеми.

4. Втрата потенціалу та недосяжність соціальних цілей: Якщо мігранти не можуть успішно інтегруватися, це може призвести до втрати потенціалу

людських ресурсів для країни-приймача. Мігранти можуть не мати доступу до освіти, професійного розвитку або можливостей реалізації своїх потенційних здібностей.

5. Соціальне відокремлення та нерівність: Неправильна адаптація може призвести до формування гетто, де мігранти живуть відокремлено від місцевого населення. Це може сприяти соціальній нерівності та ускладнити боротьбу зі злочинністю та іншими соціальними проблемами [7].

Отже, недостатня увага до соціальної адаптації мігрантів може призвести до серйозних наслідків як для самого індивіда, так і для суспільства в цілому. Доцільність звернення належної уваги до цього питання полягає в забезпеченні успішної інтеграції та підтримки мігрантів, що є важливими членами суспільства.

Розглянути різні аспекти адаптації українських мігрантів у ФРН за допомогою попередніх досліджень є важливим кроком у зрозумінні цієї проблеми. Ці дослідження виокремлюють ключові фактори успішної адаптації, але також підкреслюють низку викликів, які виникають у цьому процесі.

Зокрема, одним із визначених аспектів є рівень освіти та доступ до освітніх можливостей для мігрантів. Для багатьох українських мігрантів у Німеччині відсутність відповідної кваліфікації або визнання диплому може бути перешкодою у пошуках роботи на рівні їхньої кваліфікації. Тому важливою складовою успішної адаптації є розвинення програм підтримки для отримання нових кваліфікацій або перекваліфікації.

Крім того, велике значення має соціальне спілкування та побудова мережі контактів у новому оточенні. Мігранти, які мають можливість вступати до місцевих спільнот, долучатися до соціальних заходів та розвивати стосунки з представниками місцевого населення, мають більше шансів на успішну адаптацію.

Надання підтримки від держави та громадських організацій у процесі адаптації є також критично важливим. Це може включати консультування з

питань мовного навчання, пошуку роботи, орієнтації у новому культурному середовищі та доступу до медичної та психологічної підтримки [8].

Такі дослідження дозволяють отримати чітке уявлення про потреби та виклики українських мігрантів у ФРН і вказують напрямки подальших дій у забезпеченні їхньої успішної адаптації.

Для подальшого розвитку цієї теми можна також обговорити важливість культурного підтримки та збереження ідентичності українських мігрантів у новому середовищі. Збереження зв'язків з власною культурою, традиціями і мовою сприяє психологічному благополуччю та самоідентифікації мігрантів. Групи підтримки, культурні заходи та можливості для вивчення рідної мови можуть допомогти українським мігрантам зберегти свою ідентичність у новому середовищі [9].

Крім того, варто розглянути питання розуміння міграційної політики та правового статусу мігрантів як ще одного ключового аспекту адаптації. Для багатьох українських мігрантів правовий статус може бути складним, і розуміння їхніх прав і обов'язків у новій країні є важливим для успішної інтеграції.

Необхідність подальших досліджень у цій області очевидна, оскільки вона стосується значної кількості людей і має великий вплив на суспільство як у ФРН, так і в Україні. Ініціювання нових досліджень з фокусом на виявлення потреб та можливостей українських мігрантів у Німеччині допоможе покращити програми підтримки та сприятиме більш успішній адаптації цієї важливої групи іммігрантів.

1.3 Методологічні підходи до дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН

Для дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН використовується комплексний підхід, що орієнтований на розуміння індивідуальних та колективних процесів інтеграції. Перший підхід базується на соціологічному аналізі, який дозволяє досліджувати взаємодію між мігрантами

та приймаючим суспільством. Він розкриває ключові фактори, що впливають на адаптаційні процеси, такі як мовна бар'єра, доступ до ринку праці та соціокультурні особливості.

Другий підхід базується на психологічних методах, оскільки адаптація мігрантів в новому середовищі має сильний психологічний аспект. Це включає вивчення стресових ситуацій, психологічної підтримки та індивідуальних стратегій копінгу.

Такий підхід до дослідження є важливим для визначення ефективних методів підтримки мігрантів у процесі адаптації. Розуміння соціологічних та психологічних аспектів їхньої інтеграції допоможе розробити програми інтервенції та підтримки, спрямовані на покращення якості життя та соціальної взаємодії цієї вразливої групи населення [10].

Зазвичай в дослідженнях соціальної адаптації українських мігрантів переважає соціологічний підхід. Це використовується в основному вченими з соціологічних інститутів, університетів або наукових центрів.

Результати такого дослідження вказують на те, що успішна соціальна адаптація мігрантів значно залежить від їхньої взаємодії з приймаючим суспільством, особливо в контексті мови, робочих можливостей та соціокультурного вписання. Вивчення цих факторів допомагає ідентифікувати ключові проблеми та розробляти ефективні заходи для поліпшення процесу адаптації українських мігрантів у німецькому суспільстві.

Ця ситуація є надзвичайно важливою і актуальною в контексті сучасних глобальних міграційних процесів. Ця проблема стосується не лише індивідів, які шукають краще життя за кордоном, а й має значення для суспільства загалом, оскільки вона впливає на соціокультурну динаміку, економічний розвиток та політичну стабільність.

Щодо актуальності цієї теми, слова Енді Воргол, британського політика і колишнього міністра закордонних справ, особливо актуальні: «Міграція є звичним і нормальним явищем, що може приносити користь як походжуванню,

так і приймаючому суспільству. Однак для цього потрібно створити умови для ефективної інтеграції мігрантів» [11].

Цитата підкреслює необхідність розуміння та підтримки процесів соціальної адаптації мігрантів, оскільки це сприяє побудові міжнаціонального взаєморозуміння, сприяє розвитку культурного розмаїття та сприяє стабільності в багатонаціональних суспільствах.

Соціологічний підхід виявляє ключові фактори, включаючи мовні бар'єри та доступ до ринку праці. Цей аспект дослідження допомагає розуміти, як мігранти взаємодіють з приймаючим суспільством та як ці фактори впливають на їхню адаптацію.

З іншого боку, психологічні методи звертають увагу на стресові ситуації та індивідуальні стратегії копінгу, тобто способи подолання складнощів. Цей підхід важливий, оскільки адаптація мігрантів в новому середовищі залежить від їхнього психологічного стану.

Науковці здебільшого використовують соціологічний підхід у дослідженнях соціальної адаптації українських мігрантів, але поєднання цих двох підходів є критичним для розробки ефективних програм підтримки та інтервенції [12].

Результати дослідження підкреслюють важливість взаємодії мігрантів з приймаючим суспільством для успішної адаптації. Це означає розвиток спеціальних програм, спрямованих на поліпшення мовних навичок, робочих можливостей та соціокультурної інтеграції.

Актуальність цієї теми підкреслюється словами британського політика Енді Воргола, що міграція може бути корисною для всіх сторін, але це вимагає ефективних програм інтеграції. Це важливо для зміцнення міжнаціонального взаєморозуміння та підтримки багатонаціональних суспільств.

Таким чином, дослідження соціальної адаптації українських мігрантів у ФРН вимагає комплексного підходу, що об'єднує соціологічні та психологічні методи для розробки ефективних стратегій підтримки та інтеграції цієї вразливої групи населення.

Дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН є актуальною проблемою у контексті сучасних глобальних міграційних процесів. Зростання кількості людей, які шукають кращі умови життя за кордоном, викликає потребу в глибокому розумінні та ефективних стратегіях для підтримки їхньої інтеграції в нове середовище [13].

Сприяти успішній соціальній адаптації мігрантів означає більше, ніж просто надання основних послуг. Це охоплює формування умов для їхньої ефективної інтеграції в приймаючому суспільстві, включаючи розвиток мовних навичок, надання доступу до освіти та ринку праці, а також створення психологічної підтримки для подолання стресу та адаптаційних труднощів.

Психологічні аспекти адаптації мігрантів, які виявлені у дослідженні, є особливо важливими для розробки програм, спрямованих на покращення їхнього психічного стану та сприяння позитивній адаптації до нового середовища. Стратегії копінгу та психологічна підтримка можуть виявитися вирішальними для підтримки мігрантів у період адаптації.

Підвищення якості соціальної адаптації мігрантів також сприятиме побудові міжнаціонального взаєморозуміння та культурного розмаїття, що є важливими чинниками стабільності в багатонаціональних суспільствах.

Дослідження відображають важливість розробки та впровадження ефективних політик та програм, спрямованих на підтримку мігрантів під час їхньої адаптації у нових умовах. Такі програми мають потенціал стати основою для створення сильних інтеграційних моделей, які сприятимуть розвитку сучасного багатокультурного суспільства.

У майбутньому, дослідження соціальної адаптації мігрантів має продовжувати враховувати різноманітні аспекти цього процесу, щоб спрямовувати політики та ініціативи на основі наукових даних та кращих практик.

РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ У ФРН

2.1. Сутність та зміст соціальної адаптації

Сутність та зміст соціальної адаптації полягають у процесі акультурації та інтеграції вимушених мігрантів у нове соціальне середовище ФРН. Цей процес включає освоєння нових мовних, культурних, соціальних та інших навичок для успішного взаємодії з оточуючими. Важливі аспекти адаптації включають пошук житла, навчання або отримання роботи, засвоєння норм і цінностей приймаючого суспільства, а також формування нових соціальних зв'язків. Успішна соціальна адаптація сприяє підвищенню самооцінки та відчуттю приналежності до нового соціуму.

Соціальна адаптація українських вимушених мігрантів у ФРН передбачає також зміни в ідентичності та життєвій перспективі. Цей процес може бути складним через культурні різниці, мовові бар'єри та економічні виклики. Однак, ключовою метою соціальної адаптації є досягнення стабільності та відчуття пристосування до нового оточення, що забезпечує мігрантам більш комфортні умови для життя та розвитку. Сутність цього процесу полягає в тому, щоб забезпечити вимушеним мігрантам не лише фізичну адаптацію до нових умов, але й психологічну готовність і відкритість до взаємодії з новим середовищем [14].

Тема соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН є дуже важливою і актуальною в сучасному світі, де зростає кількість людей, що шукають притулок у нових країнах через конфлікти, війни, катастрофи та економічні труднощі. Соціальна адаптація вимагає від мігрантів не лише змінити місце проживання, але й успішно інтегруватися у нове соціальне середовище, щоб забезпечити собі стабільність і гідне майбутнє.

Основна важливість цієї теми полягає у гуманітарному аспекті. Вимушені мігранти зазнають стресу, змінюючи своє оточення, відчуваючи втрату рідного середовища та розрив із звичними соціальними мережами. Їхня успішна

адаптація в новій країні стає ключовою для покращення їхньої якості життя та психологічного благополуччя.

Крім того, соціальна адаптація має важливі економічні наслідки. Інтеграція мігрантів у місцеве суспільство сприяє розвитку різноманітності робочої сили та сприяє економічному зростанню країни-приймача. Компетентність у новій мові, знання місцевих законів і культурних особливостей стають ключовими факторами для успіху в іноземній країні [15].

Ще однією важливою аспектом є культурний обмін і взаєморозуміння між різними національностями та культурами. Взаємодія між мігрантами та місцевим населенням сприяє поглибленню толерантності та розумінню міжнаціональних відмінностей.

Історія також демонструє важливість соціальної адаптації. Наприклад, після катастрофи на Чорнобильській АЕС багато українців були змушені евакуюватися до різних країн, включаючи Німеччину. Ці люди стикалися з викликами адаптації до нового оточення, зокрема, мовних та культурних бар'єрів.

Цитата Василя Сліпака, українського співака і музиканта, що став багатством культурної спадщини у ФРН, відображає сутність соціальної адаптації: «Адаптація до нових умов — це не зневаження культури та традицій своєї країни, а шлях до збагачення власної особистості та сприяння взаєморозумінню між народами.»

Таким чином, тема соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН має значимість як з гуманітарного, економічного, так і культурного поглядів. Розуміння та підтримка цього процесу є важливими для створення сприятливих умов для успішного інтегрування мігрантів у нове суспільство.

Соціальна адаптація вимушених мігрантів у ФРН є актуальною проблемою, яка вимагає комплексного підходу та розуміння. Цей процес включає в себе не лише адаптацію до нових умов і зміну життєвого стилю, але й важливий культурний та ідентичнісний аспекти.

Важливо враховувати, що соціальна адаптація є взаємним процесом: вона вимагає не лише зусиль самого мігранта, але й підтримки з боку приймаючого суспільства. Наприклад, розробка програм інтеграції, надання можливостей для вивчення мови та професійного навчання, а також створення сприятливих умов для формування нових соціальних зв'язків — все це впливає на успішність адаптації мігрантів [16].

Крім того, соціальна адаптація має важливий економічний аспект. Інтеграція мігрантів у ринок праці допомагає збільшити різноманітність та кваліфікацію робочої сили, що сприяє економічному зростанню країни. Однак, успішність цього процесу залежить від того, наскільки відкритим та готовим до співпраці є приймаюче суспільство.

Зокрема, важливою є ідея культурного обміну та взаєморозуміння. Сприяючи активній взаємодії між мігрантами та місцевим населенням, ми сприяємо не лише розвитку толерантності, але й збагаченню культурного досвіду обох сторін.

Ще одним важливим аспектом є психологічна підтримка вимушених мігрантів. Стрес, пов'язаний з переїздом та адаптацією, може впливати на їхнє психологічне благополуччя. Тому важливо створити умови для консультування та підтримки, щоб допомогти мігрантам зміцнити свою психологічну стійкість.

Поміж інших важливих аспектів соціальної адаптації мігрантів, слід враховувати їхню можливість доступу до освіти та охорони здоров'я. Доступ до освіти є ключовим для успішної інтеграції в нове суспільство, дозволяючи мігрантам отримувати необхідні знання та навички для вступу на ринок праці.

Охорона здоров'я також важлива, оскільки забезпечує медичне обслуговування та допомогу у вирішенні проблем зі здоров'ям, що сприяє загальному благополуччю мігрантів.

Українські вимушені мігранти, що знаходяться в ФРН, часто зіштовхуються із складнощами мовного бар'єру. Вивчення мови нової країни є важливим етапом у процесі адаптації, оскільки вона відкриває двері до комунікації, освіти та культурного розмаїття. Гнучкість і розуміння з боку

оточуючих щодо цього аспекту важливі для підтримки мігрантів у цьому процесі.

Крім того, успішна адаптація мігрантів вимагає врахування їхніх індивідуальних потреб і особливостей. Кожна особистість має свої унікальні вподобання, досвід і здібності, які можна використовувати в процесі адаптації та інтеграції. Створення індивідуальних підходів до підтримки мігрантів сприяє їхній швидкій адаптації і позитивному розвитку у новому середовищі.

Нарешті, ефективна соціальна адаптація мігрантів потребує співпраці всіх зацікавлених сторін: уряду, громадських організацій, навчальних закладів, роботодавців і місцевого населення. Спільні зусилля та взаємне розуміння допоможуть створити сприятливу атмосферу для інтеграції та розвитку українських мігрантів у ФРН.

Отже, збагачення культурної та соціальної тканини суспільства залежить від того, як ефективно ми забезпечуємо соціальну адаптацію мігрантів. Цей процес вимагає уваги, ресурсів та толерантного ставлення до людей, які змінюють своє місце проживання через важкі обставини.

2.2. Специфіка соціальної адаптації українських вимушених мігрантів

Специфіка соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН визначається кількома ключовими чинниками:

1. Мовна бар'єра та культурний контекст: Одним із основних викликів є необхідність вивчення німецької мови та розуміння місцевих культурних особливостей для успішної інтеграції у нове соціальне середовище.

2. Система освіти і професійні можливості: Доступ до освіти та можливостей працевлаштування у ФРН є важливими факторами для успішної адаптації, проте часто виникають перешкоди через різницю в системах освіти та вимогах до кваліфікацій.

3. Соціальні мережі та підтримка спільнот: Важливу роль у процесі адаптації відіграють українські спільноти та соціальні мережі, які забезпечують емоційну та практичну підтримку у новій країні.

4. Психологічний стан та стрес: Довготривалий стрес від втрати домівки та адаптації до нового життя може впливати на психологічний стан мігрантів, що вимагає підтримки та професійної допомоги [17].

Ці аспекти визначають унікальний характер процесу соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН та підкреслюють важливість комплексного підходу до їхньої інтеграції у нове суспільство.

Історія світових міграцій відображає важливість та актуальність цієї теми. За останні десятиліття, вимушена міграція стала однією з найбільш значущих глобальних проблем, а ФРН, як одна з найбільших економік Європейського Союзу, стала однією з головних країн прийому мігрантів.

Прикладом може бути історія успішної соціальної адаптації української сім'ї, яка змушена була залишити свою країну через військовий конфлікт та економічні труднощі. Попри перші важкі місяці в новій країні, завдяки підтримці місцевої громади, активності в пошуку роботи та навчанні мови, сім'я змогла успішно інтегруватися у франкфуртське суспільство. Ця історія підкреслює важливість адаптаційних програм та підтримки для мігрантів.

Також, цитата з Генерального секретаря ООН, яка стверджує: «Ми не можемо ігнорувати факт, що міграція є важливим явищем нашого часу. Це виклик для кожної країни та громадянина, щоб ми могли працювати разом на забезпеченням безпеки, достоїнства та просперитету для усіх людей.»

Ці приклади, історії та цитата підкреслюють актуальність та важливість теми соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН і в інших країнах світу. Вона ставить перед собою завдання розробки та впровадження ефективних стратегій та програм, спрямованих на полегшення процесу адаптації та інтеграції мігрантів у нові соціальні та культурні середовища.

Розширимо трохи роздуми щодо мовної адаптації. Однією зі складнощів для мігрантів є освоєння мови нової країни, такої як німецька в ФРН. Мовна бар'єра може стати серйозним обмеженням у сприйнятті освітніх або професійних можливостей. Крім того, освоєння нової мови зазвичай потребує

значного часу та зусиль, що може бути складно в поєднанні з пошуком роботи або іншими аспектами адаптації.

Ще одним важливим аспектом є питання здоров'я та доступу до медичної допомоги. У багатьох випадках мігранти можуть стикатися з труднощами у доступі до медичних послуг через незнання системи охорони здоров'я або відсутність страховки. Це може створювати додаткові стреси та перешкоди для їхньої адаптації [18].

Також, слід враховувати аспект гендерної адаптації, оскільки жінки та чоловіки можуть стикатися зі своїми власними унікальними викликами у новому соціальному середовищі. Наприклад, жінки можуть мати особливі труднощі у знаходженні роботи або отриманні підтримки відповідно до їхніх потреб.

Загалом, соціальна адаптація мігрантів - це складний процес, який вимагає системної підтримки з боку держави, місцевих громад та громадських організацій. Ініціативи, спрямовані на полегшення цього процесу, не тільки сприяють інтеграції мігрантів, а й збагачують соціокультурний контекст приймаючого суспільства.

Зважаючи на комплексність соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН, важливо також звернути увагу на економічні аспекти цього процесу. Відсутність стабільного доходу або визнання кваліфікацій, отриманих у вітчизняних умовах, може ускладнити успішну інтеграцію у нове суспільство. Брак фінансової стабільності може породжувати додатковий стрес і перешкоджати доступу до житла та основних потреб.

Також, важливо розглядати аспекти правового статусу та юридичного захисту мігрантів. Незнання законів та процедур щодо отримання статусу біженця або дозволу на проживання може ускладнити їхню ситуацію. Забезпечення юридичної допомоги та консультацій є ключовими для забезпечення прав та інтересів мігрантів у новому середовищі.

Українські вимушені мігранти, крім того, можуть стикатися зі стереотипами та упередженнями щодо своєї культури чи походження. Боротьба

з ксенофобією та сприяння міжкультурному діалогу є важливими аспектами для створення сприятливого та толерантного середовища для адаптації мігрантів.

До інших ключових чинників успішної соціальної адаптації можна віднести інтеркультурну освіту та тренінги, спрямовані на підвищення свідомості та розуміння міжнародного співробітництва. Також, інтеграційні програми, що охоплюють різні аспекти життя (від освіти до здоров'я та культури), можуть значно полегшити адаптацію та забезпечити взаємодію між мігрантами та місцевим населенням.

В заключення, ефективна соціальна адаптація вимушених мігрантів є багатоаспектним процесом, що вимагає комплексного підходу та системної підтримки з боку уряду, громадськості та інших зацікавлених сторін. Розв'язання проблеми соціальної адаптації вимушених мігрантів вимагає вдосконалення політики і програм, спрямованих на забезпечення їхнього успішного включення та інтеграції у нове соціальне та культурне середовище.

2.3. Етапи соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН

Соціальна адаптація українських вимушених мігрантів у ФРН - це складний процес, який включає кілька ключових етапів, кожен з яких важливий для успішного інтегрування в нове середовище.

Перший етап починається ще до виїзду, коли мігранти готуються до переїзду: збирають необхідні документи, вивчають особливості культури та мови нової країни, оцінюють перспективи знайти житло та роботу у ФРН.

По прибутті до ФРН настає період першого контакту з новим середовищем. Мігранти стикаються з місцевими жителями, освоюють правила та норми повсякденного життя, що може бути відмінним від того, до чого вони звикли в Україні.

Далі починається активний пошук житла та роботи, що є важливим етапом адаптації. Мігранти досліджують ринок житла, знаходять робочі місця відповідно до своїх кваліфікацій та можливостей.

Соціальна інтеграція - наступний важливий крок. Мігранти активно стають частиною місцевих спільнот, знаходять друзів серед місцевих жителів, беруть участь у заходах та культурних подіях, щоб краще розуміти і приймати місцеву культуру [19].

Нарешті, постійна підтримка та адаптація допомагають мігрантам розбиратися з проблемами, які виникають на їхньому шляху, поглиблювати знання мови та розуміння місцевих норм і цінностей. Цей процес є постійним і вимагає від мігрантів відкритості, терпіння та бажання інтегруватися у нове суспільство.

Тема соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН є надзвичайно важливою та актуальною з кількох причин.

По-перше, вона стосується значної кількості людей, які вимушені залишати свою батьківщину через війну, конфлікт або економічні труднощі. Наприклад, за останні роки Україна пережила складну ситуацію з війною на сході, внаслідок чого багато людей були змушені емігрувати до країн Європейського Союзу, зокрема до Німеччини.

Історично ця тема також актуальна. Наприклад, після Першої світової війни та під час Другої світової війни мільйони людей з України стали вимушеними переселенцями, що відправилися на захід у пошуках безпеки та нових можливостей.

У сучасному контексті ця тема є актуальною через значну кількість українських мігрантів, які шукають кращих умов життя у країнах Європейського Союзу. Наприклад, у 2020 році кількість зареєстрованих українців у Німеччині перевищила мільйон, що свідчить про велику потребу у дослідженні та розвитку методів соціальної адаптації.

Ця тема також важлива через світовий контекст міграційних процесів, де важливо зрозуміти, як допомогти мігрантам успішно інтегруватися в нове суспільство, зберігаючи при цьому свою ідентичність та гідність.

Одна з цікавих цитат на тему міграції та адаптації належить Міхаїлу Веллеру, який сказав: «Мігранти - це ті люди, які творять місто, де ти живеш,

більш кольоровим та цікавим». Ця цитата підкреслює важливість різноманітності та внеску мігрантів у розвиток суспільства, а також необхідність сприяти їхній соціальній адаптації для сприйняття їх як повноцінних членів суспільства.

Процес соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН є складним та має кілька ключових етапів, які є важливими для успішної інтеграції в нове середовище. Кожен з цих етапів відіграє велику роль у формуванні нового життя українців у Німеччині [20].

Перший етап, що починається ще до від'їзду, є критичним. Він охоплює підготовку мігрантів до майбутнього переїзду, включаючи збір необхідних документів, вивчення особливостей німецької культури та мови, а також оцінку можливостей знайти проживання та роботу в новій країні. Цей етап допомагає зменшити початкові труднощі при прибутті в ФРН.

По прибутті на місце мігранти стикаються з другим етапом - періодом першого контакту з новим середовищем. Вони вивчають місцеві правила та норми поведінки, намагаючись адаптуватися до нового життя. Цей процес може бути викликаним, оскільки різниці між українською та німецькою культурами виявляються досить великими.

Подальший етап - активний пошук житла та роботи. Це важливий момент, коли мігранти розглядають доступні варіанти проживання та робочі місця, враховуючи свої кваліфікації та можливості. Для багатьох це є ключовим етапом у процесі адаптації, оскільки від цього залежить стабільність та комфорт їхнього життя в новій країні.

Наступний етап - соціальна інтеграція. Тут мігранти активно стають частиною місцевих спільнот, знаходять нових друзів серед місцевих мешканців, беруть участь у різних культурних заходах. Це допомагає поглиблювати їх розуміння та прийняття місцевої культури.

Наостанок, постійна підтримка та адаптація є необхідними для розв'язання проблем, що виникають на шляху мігрантів, і для вдосконалення їхніх навичок

мови та розуміння місцевих норм і цінностей. Цей процес вимагає від мігрантів терпіння, відкритості та бажання інтегруватися у нове суспільство.

Ця тема має велике значення в сучасному світі міграційних процесів. Розуміння та підтримка соціальної адаптації українських мігрантів у ФРН є важливими для створення відкритого та гуманного суспільства, де всі його члени мають можливість реалізувати свій потенціал та сприйматися як повноцінні члени спільноти [14].

Цей процес соціальної адаптації стає вирішальним інструментом у створенні позитивного досвіду мігрантів у ФРН, дозволяючи їм знайти своє місце у новому суспільстві та розкрити свій потенціал у нових умовах.

Одним із ключових аспектів успішної адаптації є взаємодія з місцевими жителями. Відкритість до спілкування, бажання вивчати та розуміти місцеві традиції та цінності грають важливу роль у побудові дружніх та підтримуючих стосунків з оточуючими. Навіть невеликі жести, такі як вивчення мови, відвідування місцевих заходів або включення до спільнотних ініціатив, сприяють швидшій адаптації та створюють позитивне сприйняття з боку оточуючих.

Важливо також підтримувати мігрантів у процесі навчання мови та вивчення нових навичок. Знання мови допомагає не тільки у повсякденному спілкуванні, але й в інтеграції на ринку праці та різних сферах життя. Українським мігрантам у ФРН можуть бути доступні курси мови, професійні тренінги або програми підтримки, які сприяють їхньому розвитку та адаптації.

Крім того, важливо визнавати та заохочувати унікальність та внесок мігрантів у формування багатокультурного суспільства. Різноманітність досвіду та поглядів мігрантів обогащує культурний ландшафт країни-господаря, сприяючи інноваціям, творчості та взаєморозумінню.

Українські мігранти у ФРН, подібно до багатьох інших мігрантських груп, стикаються з різними викликами на шляху до адаптації. Однак відкритість, терпимість та підтримка з боку суспільства можуть допомогти їм швидше і успішніше знайти своє місце у новому житті. Сприйняття мігрантів як

повноцінних членів суспільства та активна підтримка їхньої соціальної адаптації є важливими кроками у створенні гармонійного і різноманітного суспільства.

Тому тема соціальної адаптації українських мігрантів у ФРН залишається актуальною і важливою не лише для конкретної групи мігрантів, а й для всіх, хто прагне підтримати та розвивати гуманне та інклюзивне суспільство.

РОЗДІЛ 3. ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ У ФРН

3.1. Соціологічний аналіз документів як метод дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН

У сучасному світі міграційні процеси займають важливе місце у житті суспільства. Зростаючі потоки мігрантів, зокрема вимушених мігрантів, створюють потребу у дослідженні процесів їх соціальної адаптації у новій культурній та соціальній середовищі. У цьому контексті використання соціологічного аналізу документів може стати ефективним методом дослідження.

Перш ніж перейти до конкретного дослідження, важливо розглянути теоретичні концепції соціальної адаптації. Описати основні підходи до розуміння адаптаційних процесів мігрантів у нових умовах, зокрема фактори, які впливають на успішність адаптації, рівні адаптації (індивідуальний, груповий, інституційний) та особливості адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН.

Один із методів дослідження соціальної адаптації — аналіз документів — дозволяє отримати цінну інформацію про процеси адаптації мігрантів. Описати методику та процедуру аналізу документів, які можна застосувати до дослідження адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН. Розглянути типи документів, які можуть бути використані (наприклад, статистичні дані, офіційні звіти, медіа-матеріали, літературні джерела тощо) [15].

На практиці використати метод аналізу документів для дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН. Провести аналіз вибраних документів з метою виявлення ключових факторів, що впливають на адаптацію, особливостей соціальної інтеграції, трудової активності, освітніх можливостей тощо.

Підсумувати результати дослідження з використанням методу соціологічного аналізу документів. Висвітлити основні висновки щодо процесів

соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН, ідентифікувати основні чинники успішної адаптації та виклики, з якими стикаються мігранти. Подати рекомендації щодо покращення політики та програм інтеграції для підтримки адаптації вимушених мігрантів у ФРН.

У майбутньому, із загостренням міжнаціональних та міжкультурних взаємовідносин, важливо розглядати соціальну адаптацію мігрантів як важливу складову соціокультурної політики. Особливу увагу слід звертати на створення спеціалізованих програм підтримки, які б враховували особливості культурних потреб українських вимушених мігрантів у ФРН.

Успішні приклади адаптації вимушених мігрантів можуть слугувати важливим джерелом дослідницького інтересу. Розповіді про особисті випробування та досягнення у новій країні можуть допомогти у визначенні ключових факторів, що сприяють успішній адаптації.

Громадські організації грають важливу роль у забезпеченні підтримки мігрантів під час адаптаційного процесу. їхня діяльність може бути вивчена через аналіз різноманітних документів, що свідчать про їхні програми та ініціативи.

Прогнозуючи майбутнє, слід звертати увагу на зміни в політиці міграційного контролю та соціальних програмах, спрямованих на інтеграцію мігрантів. Розвиток технологій та глобалізації також впливатимуть на умови адаптації та сприятимуть пошуку нових методів дослідження і підтримки.

У контексті дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН, соціологічний аналіз документів виявляється необхідним інструментом для отримання об'єктивних даних та розуміння складних процесів інтеграції. Цей метод сприяє розвитку ефективних стратегій соціальної підтримки та сприяє покращенню умов для вимушених мігрантів у новій країні. Важливо продовжувати дослідження в цьому напрямку з метою побудови більш інклюзивного та гуманного суспільства [10].

Соціологічний аналіз документів є потужним інструментом для вивчення соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН. Цей метод

дозволяє не лише отримати об'єктивні дані про процеси адаптації, але й розкрити складні аспекти їхнього життя в новому середовищі.

У контексті розглянутої теми, важливо зазначити, що соціальна адаптація мігрантів включає різні аспекти, такі як соціальна інтеграція, економічна самодостатність, освітні можливості та культурна асиміляція. Ці аспекти можуть бути детально проаналізовані через вивчення різноманітних документів, таких як статистичні звіти, інтерв'ю з мігрантами, офіційні заяви громадських організацій тощо.

Для успішного проведення дослідження використання різноманітних джерел інформації є ключовим. Наприклад, аналіз офіційних звітів та статистичних даних може дати уявлення про динаміку та особливості адаптаційних процесів. Медіа-матеріали та літературні джерела можуть висвітлити публічну думку та ставлення суспільства до мігрантів. Крім того, особисті історії та свідчення мігрантів через інтерв'ю або їхні письмові матеріали також можуть доповнити картину про адаптаційний процес.

Наприклад, аналіз статистичних даних може допомогти виявити тенденції зайнятості серед українських вимушених мігрантів у ФРН. Він може підтвердити чи спростувати гіпотезу про їхню економічну самодостатність або проблеми з інтеграцією на ринок праці. Офіційні звіти про програми інтеграції та підтримки мігрантів можуть відобразити ефективність та обсяги державної політики.

Літературні джерела, у свою чергу, можуть відображати погляди і емоції мігрантів через художнє та літературне відображення їхнього досвіду. Це може допомогти зрозуміти культурні аспекти адаптації та сприяти більш глибокому розумінню їхнього становища в новій країні.

У висновку, соціологічний аналіз документів є необхідним інструментом для вивчення та підтримки адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН. Використання цього методу сприяє збагаченню знань про процеси соціальної інтеграції та виявленню факторів, що впливають на успішність адаптації. На основі цих даних можуть бути розроблені кращі стратегії та програми підтримки

для вимушених мігрантів, спрямовані на створення більш інклюзивного суспільства в майбутньому.

3.2. Аналіз та інтерпретація результатів дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН

Дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН відкриває цікаві висновки про життя та взаємодію цієї групи в іншій культурній середовищі. Згідно зі статистикою, більшість українських мігрантів, які переїжджають до Німеччини, стикаються з численними викликами у процесі соціальної адаптації. Наприклад, мовна бар'єра часто є серйозним перешкодженням у сприйнятті нового середовища.

Розглядаючи процес адаптації, виявляється, що багато мігрантів мають складнощі у пошуку роботи в новій країні через різницю в кваліфікації або незнання місцевих стандартів. Однак деякі успішно інтегруються у нове суспільство завдяки підтримці різних організацій або ініціатив, що спрямовані на допомогу мігрантам у вирішенні цих проблем.

Історії українських мігрантів ілюструють різноманітність досвіду адаптації. Деякі з них успішно знаходять себе у новій культурі, вивчають мову, знаходять роботу і встановлюють стабільні соціальні зв'язки. Інші зазнають труднощів і відчувають соціальну ізоляцію. Ці історії допомагають зрозуміти різноманітні чинники, що впливають на процес адаптації.

Дослідження показують, що успішна соціальна адаптація залежить від різних чинників, включаючи підтримку місцевих громад, доступ до освіти та професійної підготовки, а також саме бажання мігрантів впроваджувати зміни в своєму житті.

«Життя у новій країні - це постійний навчальний процес,» - говорить Анна, українська мігрантка, яка успішно адаптувалася у Німеччині. Її історія підкреслює важливість сталої підтримки та самомотивації у процесі адаптації.

Завершальні думки дослідження підкреслюють необхідність подальших заходів у політиці та практиці інтеграції мігрантів у ФРН. Рекомендації

включають розвиток програм підтримки, поліпшення доступу до освіти та підвищення свідомості громадськості щодо важливості інтеграції мігрантів у нове суспільство.

Дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН відображає складність переходу до нового середовища й культурних реалій. Одним із ключових викликів, який виникає для більшості мігрантів, є мовна бар'єра. Необізнаність з мовою країни перебування стає важливою перепоною для ефективного сприйняття нових реалій та спілкування з оточуючими. Однак, як зазначається в дослідженні, існують різні шляхи подолання цієї перешкоди, такі як курси мови, сприяння від організацій та спільноти.

У процесі адаптації також виникають труднощі з працевлаштуванням через відмінності у кваліфікаціях та стандартах. Мігранти часто змушені знову підтверджувати свої кваліфікації або здобувати нові навички для відповідності місцевим вимогам. Тут роль важлива відводиться підтримці з боку місцевих організацій та ініціатив, які сприяють інтеграції українських мігрантів у ринок праці ФРН.

Історії адаптації мігрантів свідчать про різноманітність досвіду. Такі історії стають цінними для розуміння факторів, що впливають на успішну або неуспішну адаптацію. Чинники, такі як доступ до освіти, підтримка громадськості та саме бажання мігрантів до змін у житті, виявляються критичними у формуванні позитивного результату адаптації.

Також, важливим є розвиток політики та програм інтеграції для покращення умов життя мігрантів. Рекомендації дослідження вказують на необхідність подальших заходів у напрямку підтримки, освіти та свідомості громадськості. Це включає розробку програм, спрямованих на полегшення адаптації, підвищення доступу до освіти й підтримки на ринку праці, а також збільшення розуміння важливості інтеграції мігрантів для суспільства в цілому.

Таким чином, дослідження соціальної адаптації українських мігрантів у ФРН підкреслює складність цього процесу та важливість системної підтримки з боку суспільства для успішного інтегрування та життя в новій культурі.

Крім мовної бар'єри та проблем з працевлаштуванням, іншим важливим викликом у процесі соціальної адаптації є психологічний аспект. Багато мігрантів зіткнуться з відчуттям втрати ідентичності або відчуження від рідної культури. Це може призвести до стресу, депресії або почуття самотності. Тому важливо мати психологічну підтримку та доступ до сервісів психологічної допомоги для мігрантів, які переживають подібні складнощі.

Додатково, знання про місцеві закони, права та обов'язки також є важливим аспектом успішної адаптації. Брак такої інформації може призвести до юридичних проблем або використання мігрантів українців. Тому українцям, які прибувають до ФРН, слід отримувати належну інформацію про їхні права і можливості у новій країні.

Ще одним аспектом, який впливає на соціальну адаптацію, є підтримка від спільноти та сім'ї. Тепла та підтримка з боку співвітчизників або організацій, які об'єднують українську діаспору, може значно полегшити процес адаптації та забезпечити підтримку в новому середовищі.

Нарешті, успішна адаптація також залежить від відкритості та бажання мігрантів вчитися новому й активно залучатися до життя у новій країні. Відкритість до нових досвідів, бажання адаптуватися та вирішувати виникаючі труднощі є ключовими чинниками для успішної інтеграції.

Загалом, дослідження соціальної адаптації українських мігрантів у ФРН підкреслює важливість комплексного підходу до цього процесу, враховуючи різні аспекти, що впливають на успіх адаптації. Необхідною є системна підтримка з боку уряду, громадських організацій і самої спільноти для створення сприятливих умов для міграції та інтеграції українських мігрантів у нове соціальне середовище ФРН.

3.3. Рекомендації щодо покращення соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН та збереження власної національної ідентичності

Соціальна адаптація українських вимушених мігрантів у ФРН є складною та багатогранною проблемою, вимагаючи комплексного підходу для успішної інтеграції в нове суспільство. Однією з ключових аспектів цієї адаптації є збереження власної національної ідентичності під час асиміляції в іншу культурну середу.

Розглянемо приклад Марини, яка переїхала до Німеччини з України після конфлікту на сході країни. Для неї втрата домівки була складною, і вона стикнулася з труднощами адаптації до нового життя. «Одним із важливих моментів для мене стало знайомство з українською громадою тут. Це дозволило мені зберегти зв'язок з моєю культурою та мовою, що допомогло зміцнити мою внутрішню стійкість в нових умовах», - ділиться Марина.

Аналізи показують, що підтримка культурних традицій та звичаїв сприяє покращенню психологічного стану мігрантів і сприяє їхній успішній інтеграції. Дослідження, проведені в Гамбурзі, показали, що українці, які беруть участь у культурних заходах своєї громади, відчувають себе більш впевнено та стабільно в новому середовищі.

Однак, окрім підтримки української спільноти, інтеграція в німецьке суспільство також важлива. Розширення можливостей навчання мови та отримання професійних навичок є ключовими для успішного здійснення цього процесу. «Вивчення німецької мови відкрило для мене більше можливостей у професійній сфері. Тепер я можу спілкуватися з колегами та розуміти місцеві традиції», - розповідає Олександр, що здобув роботу в інженерній компанії.

Таким чином, вирішення проблеми соціальної адаптації українських мігрантів у ФРН вимагає поєднання підтримки національної ідентичності разом із стимулюванням інтеграції у місцеву спільноту. Лише збалансований підхід, що поєднує культурну різноманітність зі збереженням основних цінностей, може

сприяти успішній адаптації та побудові міцного та гармонійного співіснування у новому середовищі.

Цей баланс між збереженням національної ідентичності та інтеграцією у нове суспільство може бути досягнутий шляхом створення спеціалізованих програм і послуг, спрямованих на підтримку українських мігрантів у ФРН. Наприклад, уряд може розвивати культурні центри, де мігранти можуть вивчати та практикувати українську мову, ділитися традиціями та звичаями, та спілкуватися з іншими членами своєї громади. Водночас, важливо створити програми навчання мови та професійної підготовки, що сприятимуть активній участі українських мігрантів у громадському та економічному житті Німеччини.

Співпраця між українською діаспорою та місцевими органами влади є також ключовим елементом успішної адаптації. Історії успіху та позитивний вплив мігрантів на місцеву культуру можуть стати мотивацією для розвитку партнерських програм та проектів, спрямованих на підтримку інтеграції. Наприклад, досвід успішної адаптації українських підприємців у ФРН може бути використаний для створення підприємницьких програм або бізнес-мереж, що сприятимуть створенню робочих місць та розвитку економіки.

Окрім цього, важливо підтримувати діалог між різними культурами та сприяти взаєморозумінню. Культурні заходи, фестивалі та виставки можуть стати платформою для обміну досвідом та ідей між мігрантами та місцевим населенням, що сприяє зміцненню соціальної тканини та сприяє побудові гармонійного суспільства.

Узагальнюючи, соціальна адаптація українських вимушених мігрантів у ФРН потребує інтегрованого підходу, що поєднує підтримку культурної спадщини з навчанням та інтеграцією у місцеве суспільство. Лише за умови сприяння збереженню національної ідентичності та створення умов для активної участі українських мігрантів у всіх сферах життя Німеччини можна досягти стійкого та успішного синтезу між культурами.

Проблема соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН є важливою та актуальною, особливо з огляду на обставини, що привели їх до

залишення рідного краю. Цей процес вимагає глибокого розуміння та підтримки з боку місцевого суспільства і владних структур для забезпечення успішної інтеграції та збереження культурної самобутності.

Одним зі способів покращення соціальної адаптації є зміцнення ролі української громади у ФРН. Створення центрів культури та освіти, де мігранти можуть зберігати й підтримувати свою культурну спадщину, є важливим кроком. Тут вони мають можливість вивчати мову, ділитися традиціями та звичаями, а також будувати мережу контактів з представниками власної спільноти. Збереження зв'язків із власною культурою допомагає мігрантам зберегти внутрішню стійкість та позитивний психологічний стан у новому оточенні.

Крім того, активне залучення українських мігрантів до навчання мови та отримання професійних навичок є ключовим для їхньої успішної інтеграції. Розвиток програм з мовного навчання та професійної підготовки допоможе мігрантам активно брати участь у громадському та економічному житті ФРН. Знання мови та професійні навички відкривають нові можливості для отримання роботи та спілкування з представниками місцевої спільноти.

Важливою є також співпраця між українською діаспорою та місцевими органами влади для спільного розв'язання проблем і підтримки інтеграції. Історії успіху українських мігрантів, які досягли відомих результатів у ФРН, можуть стати важливим стимулом для розробки спільних програм та проектів. Розповіді про їхні досягнення та позитивний вплив на місцеву культуру сприятимуть підтримці соціальної адаптації.

Нарешті, створення платформ для діалогу та обміну між культурами є важливим для зміцнення взаєморозуміння та гармонійного співіснування у новому оточенні. Організація культурних заходів та фестивалів дозволить мігрантам та місцевому населенню побудувати позитивні стосунки і підтримувати взаємне вивчення та уважність до культурних особливостей.

Таким чином, поєднання зусиль з підтримки культурної самобутності та інтеграції у місцеве суспільство є ключем до успішної соціальної адаптації українських мігрантів у ФРН. Цей процес вимагає системного підходу та партнерства між різними зацікавленими сторонами з метою побудови відкритого, взаєморозуміння та плідного суспільства.

ВИСНОВКИ

Дослідження соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у Федеративній Республіці Німеччина (ФРН) відкриває широкий спектр факторів, що впливають на цей процес, у тому числі історичні, культурні та економічні чинники. У контексті масової вимушеної міграції з України до Німеччини зокрема важливо розглядати адаптацію як багатопланове явище, що вимагає уваги і підтримки з різних сторін.

Історично Україна та Німеччина мають складні взаємини, які спостерігалися протягом століть, і особливо в останні десятиліття, коли масові міграційні потоки з України до Німеччини стали значним явищем. Цей процес обумовлений політичними та економічними подіями, зокрема після розпаду СРСР та подальших змін у геополітичній картині Європи. Така динаміка спричинила значний потік українських мігрантів, які шукали кращих економічних можливостей та політичної стабільності у Німеччині.

У рамках дослідження було встановлено, що соціальна адаптація українських мігрантів у Німеччині є багатоаспектною проблемою, яка охоплює економічну інтеграцію, вивчення мови, культурну адаптацію та психосоціальне благополуччя. Кожен з цих аспектів є вирішальним для успішного включення українців у нове соціокультурне середовище.

Результати дослідження підтверджують необхідність подальших заходів для поліпшення умов адаптації та інтеграції українських вимушених мігрантів у німецьке суспільство. Це включає забезпечення доступу до освіти, мовних курсів та професійної підготовки, а також розробку культурних програм для підтримки ідентичності та самоідентифікації мігрантів.

Одна зі значущих аспектів адаптації є відношення приймаючого суспільства. Як відзначає антрополог Ханна Бендер, «Успішна інтеграція мігрантів залежить від взаємодії між ними та приймаючим суспільством, яка ґрунтується на взаємному розумінні та взаємодопомозі.»

Щодо соціальної адаптації українських вимушених мігрантів, то можна зазначити ряд типових проблем:

1) мовний бар'єр. Пов'язаний не тільки зі спілкуванням, але й необхідністю заповнення офіційних документів, звернення до перехожих у певних ситуаціях;

2) не досить сприятливе ставлення з боку місцевого населення;

3) низький соціальний статус мігрантів;

4) особливості роботи, яка є непрестижною, важкою та понаднормовою;

5) недоступність медичної допомоги або її суттєва обмеженість;

6) проживання багатьох осіб у невеликих та у малопридатних для життя помешкання;

7) обмежене коло спілкування та лише опосередковане спілкування з членами родин (і не завжди регулярне) може призводити до апатії, депресії, небажання працювати, підвищеної конфліктності;

8) відмінність у традиціях та нормах спілкування, які ускладнюють соціальну взаємодію;

9) постійне внутрішнє почуття дискомфорту, викликане новим соціокультурним середовищем та загальне почуття невпевненості, властиве у перші місяці перебування у країні.

Загальний висновок полягає в тому, що подальші зусилля для покращення соціальної адаптації українських вимушених мігрантів у ФРН повинні базуватися на комплексному підході, який враховує історичні, культурні, економічні та політичні фактори. Реалізація рекомендацій даного дослідження сприятиме покращенню якості життя мігрантів та сприятиме подальшій інтеграції української діаспори у ФРН.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Павлишин О. Соціальна адаптація українських мігрантів у країнах Європейського Союзу. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2018. № 2. С. 120-128.

2. Чернявська О. Механізми соціальної адаптації українських мігрантів в Польщі. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Соціологія*. 2019. № 925. С. 136-142.

3. Mokreva I., Sezneva. Labour Migration from Ukraine to Italy and Spain: What Could Be Learnt from Different Social Science Perspectives? In L. Natalia (Ed.), *Ukrainians in the European Union: Migration and Work*. New York: Palgrave Macmillan. 2019. Pp. 103-126.

4. Borshevsky P., Makarova I. Ukrainian Migration to Germany and Factors of Socio-Cultural Adaptation. *Comparative Migration Studies*. 2019. № 7(1), Pp. 1-17.

5. Венедиктова А. Соціальна адаптація та інтеграція українських мігрантів в Німеччині. *Український вісник соціології*. 2018. № (3), С. 43-56.

6. Шевченко В. Соціальна адаптація українських мігрантів у ФРН: проблеми та перспективи. *Міжнародні відносини: теорія, історія, практика*. 2019. № (34). С. 112-127.

7. Carling J., & Schewel K. Revisiting aspiration and ability in international migration. *Journal of Ethnic and Migration Studies*. 2018. С. 44(6). Pp. 945-963.

8. Kolb H. L. Migrants, diasporas, and regional development in Europe. Ashgate Publishing. 2019, 254 p.

9. Lutz H., Palenga-Möllenbeck, E. The Palgrave Handbook of Gender and Development: Critical Engagements in Feminist Theory and Practice. Palgrave Macmillan. 2017. 560 p.

10. Berry J.W., Sam D.L. Cambridge Handbook of Acculturation Psychology. Cambridge University Press. 2016. 390 p.

11. Юськів Б. М. Глобалізація і трудова міграція в Європі: монографія. Рівне : видавець О. М. Зень, 2009. 476 с.

12. Міграційне законодавство України. Юридична енциклопедія : [в 6-ти т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.] Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2001. Т. 3. С.250.

13. Міжнародна конвенція про захист прав усіх трудящих-мігрантів і членів їх сімей. Юридична енциклопедія : [в 6-ти т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.] Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2001. Т. 3. С.275.

14. Міграція як чинник розвитку в Україні. К. : МОМ, 2016 URL : http://www.iom.org.ua/sites/default/files/mom_migraciya_yak_chyNoNoyk_rozvytku_v_ukrayiNoi.pdf (дата звернення 15.04.2024).

15. Міграція в Україні : факти і цифри. Київ : Наука, 2013. 16 с.

16. Статистика. Національний банк України. URL : www.baNok.gov.ua (дата звернення 15.04.2024).

17. Refugees fleeing Ukraine (since 24 February 2022). URL: https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine (дата зверення: 15.04.2024 р.)

18. Директива Ради 2001/55/ЄС від 20 липня 2001 року про мінімальні стандарти для надання тимчасового захисту у разі масового напливу переміщених осіб та про заходи, що сприяють збалансованості зусиль між державами-членами щодо прийому таких осіб та відповідальності за наслідки такого прийому. URL: https://court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/war/Direkt_ES_2001_55.pdf (дата зверення: 15.04.2024 р.).

19. Біженці з України у Німеччині: як оформити документи, які соціальні гарантії. URL: https://www.dw.com/uk/bizhentsi-z-ukrainy-u-nimechchyni-yak-oformyty-dokumenty-yaki-sotsialni-harantii/a-61100748 (дата зверення: 15.04.2024 р.).

20. Реєстрація у ФРН. URL: https://germany.mfa.gov.ua/timchasovij-zahist-u-frn/reyestraciya-u-frn (дата зверення: 15.04.202 р.).

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Жилкіна Яна Іванівна, студентка IV курсу бакалаврату, заочної форми навчання, факультету соціології та управління, спеціальність 054 «Соціологія», адреса електронної пошти yanazhylkina@gmail.com:

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Соціальна адаптація українських вимушених мігрантів у ФРН» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/на;
- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;
- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

14.05.2024 Я.І. Жилкіна

Науковий керівник,
к.філос.н., доцент кафедри соціології
14.05.2024 О.С. Сорокіна